

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.ਐਫ. ਭਾਰਤ ਇੰਦੂ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ 966 ਦਾ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 379 ਅਕਤੂਬਰ 27, 1966

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਕਟ (1947 ਦਾ VII)- ਐੱਸ. 31—ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੰਡਰ, ਭਾਗ 1—
ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 19—ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ—ਕੀ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ—ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ—
ਲਾਗੂ ਹੋਣ—ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਹੱਦ ਦੱਸੀ ਗਈ—ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ—ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ
ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ—ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਉਮੀਦਵਾਰ—ਕੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
—ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ—ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ
ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ—ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ—ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੰਡਰ, ਖੰਡ 1 ਦਾ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 19 ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਿੱਫਟੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਿਯਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। . "ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਨਿਯਮ" ਅਤੇ "ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ" ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਇੱਛਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਨਿਆਂ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਾਧੂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜਾਂ ਸੁਝਾਅ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ; ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ, ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਸਦੇ ਆਧਾਰ, ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰਵੱਈਆ, ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ, ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ, ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਲਈ ਉਸਦੀ ਬੇਨਤੀ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ. ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ

ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ—ਜੇਕਰ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁੱਢਲੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ: ਕਮੇਟੀ। ਸਿਰਫ਼ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ—ਸੈਟਰ ਸੁਪਰਡੈਟ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਇਹ "ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ' 'ਤੇ—ਮਾਹਰ-ਅਤੇ 'ਗੇਰੀਟਰ' ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਸੁਪਰਡੈਟ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣਾ—ਇਸ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਗ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

2 ਮਈ, 1966 ਨੂੰ ਐਕਟਿੰਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ, ਇੱਕ "17 ਅਕਤੂਬਰ, 1966।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਟੀਓਰੀ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਲਿਖਤ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ।

ਬੀ.ਆਰ. ਤੁਲੀ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਸ.ਕੇ. ਤੁਲੀ, ਵਕੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਜੀ ਪੀ ਜੈਨ, ਬੀ ਐਸ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਜੀ ਸੀ ਗਰਗ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਦੁਆ, ਜੇ.—ਇਹ ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (ਦਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. 1466 ਆਫ਼ 1965 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਇੰਦੂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. 379 ਆਫ਼ 1966) ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ 8 ਫਰਵਰੀ, 1966 ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। , 1962, ਭਾਗ I, ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਅਨੁਚਿਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ

ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੋ। ਭਾਰਤ ਇੰਦੂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 20 ਮਈ, 1966 ਨੂੰ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ) ਨੇ ਦਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੁੱਲਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, 1966. ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ. ਦੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਏ। ਭਾਰਤ ਇੰਦੂ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਚੌ. ਦਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰੂਪ ਚੰਦ ਨੇ ਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਲੀ ਦੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ, ਹੁਣ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਇੰਦੂ ਦੇ ਕੇਸ (1966 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. 379) ਵਿੱਚ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਰੀਆ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਦੀਨਾ ਨਗਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ (ਇਲੈਕਟਿਵ ਗਰੁੱਪ) ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਫਰਵਰੀ, 1965 ਵਿੱਚ, ਉਸਦਾ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100705 ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਦੀਨਾ ਨਗਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਰੋਲ ਨੰਬਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ. "ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ" ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਜਮਾਤ 30 ਨਵੰਬਰ, 1965 ਤੱਕ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 29 ਨਵੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਐਚ.ਐਸ.-65/54 ਰਾਹੀਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਨੂੰ 28 ਸਤੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪੇਪਰ 'ਬੀ' ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਸੰਚਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ 28 ਸਤੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ, ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਤੋਂ ਕਾਪੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਤਾਂ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਨਤਾ ਕੀ ਸੀ ਜੋ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਰੀਖਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਤਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਜ਼ਿਰ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਬੇਨਾਮੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਸਮੇਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੇਪਰ ਬੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਰਾਏ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਾਹਰ, ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਅਤੇ ਰਾਏ ਦੋਵੇਂ ਗਲਤ ਸਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲਾ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 7 ਦਸੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 8 ਫਰਵਰੀ, 1966। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸੱਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਅਨਫੇਅਰ ਮੀਨਜ਼ ਸ਼ਾਖਾ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਪੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੱਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ: -

- (i) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜਵਾਬ;
- (ii) ਹੈਂਡ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ, ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ਬੱਧ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ; .
- (iii) ਅਗਿਆਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ;
- (iv) ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ।
- (v) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਅਨਫੇਇਰ ਮੀਨਜ਼ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ।
- (vi) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ; ਅਤੇ
- (vii) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੁਆਰਾ, ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਦੁਆਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪੇਪਰ "ਬੀ", ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ (ਇਲੈਕਟਿਵ ਗਰੁੱਪ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫਰਵਰੀ, 1965 ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ।'

ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਫਾਈਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਸਨ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਘਸੀਤਾ ਰਾਮ ਸ਼ਰਮਾ, ਹੈਂਡਮਾਸਟਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਬੰਗੂੜੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਨੇ ਬਤੌਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਜਵਾਬਦਾਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਨੁਚਿਤ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਾਪਸੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ

ਸ਼ੱਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ, ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704, ਨੂੰ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸੀਟ ਦੇ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੀ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਨਕਲ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। . ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ. ਇਹ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹਨ।

ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਮਨਾਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪੇਪਰ "ਏ" ਅਤੇ "ਬੀ" ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦਿਆਲ। ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪੇਪਰ "ਏ" ਅਤੇ "ਬੀ" ਦੇ ਉਪ-ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪੇਪਰ "ਏ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪੇਪਰ "ਬੀ" ਵਿੱਚ ਉਪ-ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਸ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100705 ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ (ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਅਤੇ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੇ ਕਿਹਾ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੱਤਭੇਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਈਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਹਿਰ ਰਾਏ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ. ਈਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100705 ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਤੋਂ ਨਕਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਭੇਜੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 28 ਸਤੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਦੋਵੇਂ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪੇਪਰ "ਬੀ" ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਪ੍ਰੋ. ਈਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀਆਂ ਰੀਓਰਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। "ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਵਾਲ ਸਨ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਢੰਗ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਢੰਗ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਈਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਆਰ. 2 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਰਿਟਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਾਮਲਾ ਦੁਬਾਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ. 5 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਯਾਨੀ. , 28 ਸਤੰਬਰ 1965, ਪ੍ਰੋ. ਈਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ

ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰੀਖਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੰਡਰ, 1964-65, ਵਾਲੀਅਮ 1, ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੰਨਾ 108 'ਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸੀ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੈਨਰ "ਬੀ" ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਪੰਨਾ 104 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 13 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵ 1965 ਅਤੇ 1966। ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ, ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸੱਜਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਲਈ ਇਮਾਨਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਕੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਿਟਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਇਸ ਲਈ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਤੋਂ ਕਾਪੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅੱਗੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਵਿੱਲ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਮ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਬਾਡੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ, ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤਮ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਦੋਸ਼ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਦਲੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਸਬੂਤ, ਉਸਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਲੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਣ। ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਲੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਵਾਂਗ। ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 19 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਦੇ

ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ. ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕਿ ਜਿੱਥੇ, ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਆਇਆ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਖੁਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਲੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ-ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਲੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਨੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ 'ਪ੍ਰਬੰਧ, ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ, ਇਸਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪ ਸਕਦਾ ਜੋ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਮਾਨਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕੇਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਨੰਦ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਫਕੀਰ ਚੰਦ (1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਾਲਸ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਨੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਬਾਕੀ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਦੇ ਅਵਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਾਲਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਓਲਡਫੀਲਡ, ਜੇ. ਨੂੰ, ਮਾਮਲਾ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਹਿਮੂਦ, ਜੇ., ਹਾਲਾਂਕਿ, ਓਲਡਫੀਲਡ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ., ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਵਿਖਿਆਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਾਲਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਆਖਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਲਈ. ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ, ਉਸਨੇ ਰੋਹਿਲਖੰਡ ਅਤੇ ਕੁਮਾਉਂ ਬੈਂਚ ਬਨਾਮ ਰੋਅ (2) ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਈ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਣਾਈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਲਸ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਵੀ

ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਬੰਮੀਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਬਪੀਰਾਜੂ (3), ਧਰਮ ਵਿ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ (4) [ਸਿਰ-ਨੋਟ(ਏ)] ਅਤੇ ਫਜ਼ਲਲੀ v. ਖਿਮਜੀ (5) [ਸਿਰ-ਨੋਟ (ਡੀ)]।

ਦਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ (ਸੀ. ਡਬਲਯੂ. 1466 ਆਫ 1965) ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਰੂਪ ਚੰਦ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਅਦਾਲਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ, ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ 1956 ਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 289 ਅਤੇ ਸਹਿ-ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਬੋਸਟੇਡ ਆਨ ਏਜੰਸੀ, 12 ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਧਾਰਾ 289, ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੋਸਟੇਡ ਆਨ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿਪਟਾਏ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਤੁਲੀ ਦੁਆਰਾ ਜੀ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (6) 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੈਰੇ 27 ਤੋਂ 31 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਪੈਰਾ 31 ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:-

“ਦੂਜਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੰਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਧੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਦਲੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਰਸਮ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।”

ਹਵਾਲਾ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਨੇ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਹੁਣ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। M/s Fedco (P) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ S. N. Bilgrami, (T) ਆਯਾਤ (ਕੰਟਰੋਲ) ਆਰਡਰ (1955) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੋ ਤੱਤ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਮੌਕਾ ਵਾਜਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਅਟੱਲ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ

ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਉਸ ਧਿਰ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀਆਂ ਜੋ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਮਨ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੌਕਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ. ਵੀ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਘਨਸ਼ਿਆਮ ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ (8), ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ. ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1921 ਦਾ 2) ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿਤ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਫਰਜ਼ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ (9), ਸੈਕਸ਼ਨ 182, ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 182 ਵਿੱਚ "ਨਿਰਣਾਇਕ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀ ਨਿਆਂਇਕ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਾਡੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਸਰਸ ਰਾਮਚੰਦ ਜਗਦੀਸ਼ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਕਸਟਮ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕੁਲੈਕਟਰ (10), ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਿੱਤੀ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਾਗੋਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਨੀ ਮੋਹਨ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ, (11) ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਥੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸੁਣਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਸੀਲੋਨ ਬਨਾਮ ਫਰਨਾਂਡੋ, (12), ਆਈ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਸੀਲੋਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਐਕਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚਰਚਾ ਪੀੜਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਸ ਬਾਲਸਿੰਘਮ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸਮੇਤ ਸਬੂਤ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਏ ਗਏ ਸਨ।

ਮੈਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ, ਵਿਗਿਆਨ ਫੈਕਲਟੀ ਦੇ ਡੀਨ ਪ੍ਰੋ. ਮਾਈਲਵਾਗਨਮ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕਿਊਨਮੈਨ, ਕਿਊ. ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਇਸ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਝੂਠ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਪ੍ਰੋ. ਫਰਨਾਂਡੋ ਅਤੇ ਡਾ. ਕਰੁਜ਼, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਿਸ ਬਾਲਸਿੰਘਮ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀ ਦੋ ਤਾਰੀਖਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਲੰਮੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਰਾਈਸ, (13) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਆਰਲਿਜ (14), ਅਤੇ ਓਸਗੁਡ ਬਨਾਮ ਨੈਲਸਨ (15)। ਬੋਰਡ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਮ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ। ਇਹ ਇਸ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗਲਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ

ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੱਸਦਿਆਂ ਸਖ਼ਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦ ਕਿੰਗ ਬਨਾਮ ਸਮੇਕਸ ਜੱਜਾਂ, ਸਾਬਕਾ ਪੱਖ ਮੈਕਕਾਰਥੀ, (16) ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਅਧੀਨਗੀ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ ਹੈ, ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਕਟਿੰਗ ਕਲਰਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਕਲਰਕ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਉਸ ਫਰਮ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਜੋ ਉੱਥੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸੇ ਟੱਕਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਜੱਜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਲਾਰਡ ਹੈਵਰਟ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਨਿਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਕੁਝ ਨਹੀਂ", ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ = ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, "ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ"।

ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਆਰ. ਬਨਾਮ ਬੈਰੀ (ਗਲੈਮੋਰਗਨ) ਜਸਟਿਸ, ਸਾਬਕਾ ਪਾਰਟ ਕਾਸ਼ਿਮ, (17), ਵੀ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪੱਖ ਮੈਕਕਾਰਥੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅਗਲਾ ਫੈਸਲਾ ਬ੍ਰਜਲਡ ਮਨੀਲਾਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (18) ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 59 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, 1949 ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਆਰ. ਵਰਮਾ, (19) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਲਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਿਰਾਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ। ਇਹ ਕੇਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕਿ ਕੋਈ ਜਿਰ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਰੂਪ ਚੰਦ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਯਸਪਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। (20), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਰੋਵਰ. ਜੇ., ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 19 ਇਕੱਲੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਪੀ. ਜੈਨ ਨੇ ਘਨਸ਼ਾਮ ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਬੋਰਡ ਆਫ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਐਂਡ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ' ਵਿੱਚ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। , ਯੂ.ਪੀ. ਬਗਲੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ, (21)। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:-

“ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਣ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਘਰੇਲੂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਵਾਰ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਘਰੇਲੂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਰਹੀ ਹੈ; ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਪਗਡ ਆਰਡਰ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ ਉਕਤ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਦੁਕਵੇਂ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਯਾਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਆਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।”

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਲੀ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਰਥਨ ਵੀ ਮੰਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਖੁਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਖੁਦ ਜਵਾਬ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ ਜਵਾਬ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਪੀ ਜੈਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ. ਉਹ ਕੇਸ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਤਰਕ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ, (22) ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਭਾਵੇਂ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਅਤੇ ਕੈਰੀਅਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੱਧ-ਅਪਰਾਧਕ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਫੀ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਖਾਸ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਆਦਮੀ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇਗਾ।

ਸਰਦਾਰ ਅਨਮੋਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਕਸਮਾਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, (23), ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰਮੇਸ਼ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (24) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾਏ ਬਿਨਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ?” ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਖਤ ਅਤੇ ਪੈਡੈਟਿਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਸਲੀਅਤ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਜੀ ਪੀ ਜੈਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਇਹ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਤੋਂ ਥੋੜਾ ਅੱਗੇ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਜੀ.ਪੀ. ਜੈਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ। ਜੇਕਰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਪਣਾ ਨੋਟ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨੋਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਕਤ ਨੋਟ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਿਆਂ। ਉਸਨੇ ਪੈਨ ਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਖੰਡ 1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 19 ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"19. ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਜੇਕਰ ਕਮੇਟੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਖੁਦ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤਿ ਕਿ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ, , ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਫਿਰ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਮੱਤਭੇਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਖੁਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਚੌੜੀ ਅਤੇ ਲਚਕੀਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਵਿਧੀ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡਾ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ 5,000 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਲ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1965 ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਵਾਲਾ ਲਗਭਗ 9 ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨੋਟ ਹੈ। ਦੀਨਾਨਗਰ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਫਰਵਰੀ, 1965 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ (ਐਲ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚਿਤ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗੁਮਨਾਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ।

ਇਸ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦਾ ਨੋਟ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਐੱਲ. ਚੋਪੜਾ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਅਤੇ 100705 ਦੀਆਂ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਬੀ' ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਤੋਂ 100705 ਦੁਆਰਾ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾਲ, ਉਕਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਐੱਲ. ਚੋਪੜਾ, ਦਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਕਲ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਸਰਗਰਮ ਮਦਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਸਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਐੱਲ. ਚੋਪੜਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ। ਉਮੀਦਵਾਰ (100704)। ਇਹ ਰਾਏ 3 ਨਵੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ ਤੀਜੇ ਮੈਂਬਰ ਕੋਲ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨੋਟ ਮਿਤੀ 11 ਨਵੰਬਰ, 1965 ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਪੀ ਜੈਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਦਿਖਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਨੁਚਿਤ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਫਰਵਰੀ, 1964 ਵਿੱਚ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨਿਰਮਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, (25) ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਬੈਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ: -

“ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਬੁਨਿਆਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ,

ਫਿਰ ਵੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਲਈ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਯਮ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭੇਦ-ਭਾਵ, ਰੁਚੀ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ; ਇਹ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਸਮੀਕਰਨ 'ਤਜਰਬੇ ਦੁਆਰਾ ਪਰਖਿਆ ਗਿਆ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਤਰਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਅਨੁਭਵ' ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੱਭ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਉਹ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਗੜਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਰੇਮਿੰਗ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਿਰਾਵਟ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨ ਅਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਵੇਸਲਾਪਣ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ . ਇਹ ਇਕਸਾਰਤਾ ਵੱਲ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜਮਹੂਰੀ ਮਨ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਤਾਕੀਦ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਕਿ ਅਸਫਲਤਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਕਿਰਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਨਿਆਂ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਜਮਹੂਰੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਿਖਾਈ ਹੁੰਦੀ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਮੇਸ਼ ਕਪੂਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੁਬਾਨੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਥੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼

ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਵੀ, ਇਹ ਆਖਰਕਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਅਤੇ ਰਿਆਇਤ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਸਬੂਤ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਫੁਲ ਬੈਚ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 19 ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ: ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20। ਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਯਮ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਹੁਣ, "ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਨਿਯਮ" ਅਤੇ "ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ" ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਇੱਛਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਨਿਆਂ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਲਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਕਰਨਾ ਵਾਜ਼ਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਬਲਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ. ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ-ਖੇਡ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਜਾਂ ਸੁਝਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ-ਖੇਡ ਦੀ ਪੂਰੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ।

ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ

ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਸਦੇ ਆਧਾਰ, ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰਵੱਈਆ, ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ, ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ, ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ, ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮਨ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ. ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰਨ ਸਮਾਨਤਾ ਲਈ, ਦੇਖਣਾ, ਜੇਕਰ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ - ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ. ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਗਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ,

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਆਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲਝਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਹਿਜਤਾ ਵੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਲਈ ਅਟੱਲ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ। ਇਤਫਾਕਨ ਜਿਰਾਹ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਖਸ਼ੀ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ, ਸੀ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਏ. 1966 ਦਾ 1102, 6 ਮਈ, 1966 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵੀ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ? ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕੇਵਲ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਇੰਦੂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਕੋ ਇਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਹਰ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ

ਕਿ ਇੱਕ ਗੁਮਨਾਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਪ-ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪੇਪਰ "ਏ" ਅਤੇ "ਬੀ" ਵਿੱਚ ਰੋਲ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। 100705' ਅਤੇ 100704. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪੇਪਰ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪੇਪਰ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਉਪ-ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ। ਅਨੁਸੂਚੀ R. 1 ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਲ. ਡੀ. ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2 "ਦੋਵਾਂ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸੀ"। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰੋ: ਈਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਹਰ ਰਾਏ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਈਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ: -

“ਉਪ-ਪ੍ਰੀਖਿਆਕਰਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਕਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। H. E. ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਥੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੱਬ ਗਰੀਬ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇ। ਮੈਂ H. E. ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿ Q. II ਨਕਲ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100705 ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਤੋਂ ਨਕਲ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਆਰਡਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਨੀਲੀ ਪੈਨਸਿਲ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਘੇਰੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਕੋਈ ਅਰਥ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣ ਦਿਓ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਕੌਮ (ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ) (ਅਪਵਿੱਤਰ) ਦੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਜਾਤੀ (ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਮੂਲੀ ਅੰਤਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਅਕਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਕਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਐੱਸਡੀ/- ਈਸ਼ ਕੁਮਾਰ 8-8-65।

P. S. - ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੇਸ ਨਾ ਭੇਜੋ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਬਹੁਤ ਵਿਅਸਤ ਹਾਂ।

ਐੱਸਡੀ/- ਈਸ਼ ਕੁਮਾਰ। ”

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਪ੍ਰੋ: ਈਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਵਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪੇਪਰ 'ਬੀ' ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਰ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।, ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100705 (ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) "ਭਾਈਚਾਰਾ" ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਸ਼ਬਦ "ਘਰਿਣਾ" ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ.ਪੀ. ਵਰਮਾ, ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਰਥ ਨੂੰ "ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਮ" ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ "ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸਕ੍ਰਿਪਟ" ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਲਾਲ ਪੈਨਸਿਲ ਨਾਲ ਮਾਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਤਮ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ: -

“ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਰਗੜ ਦਿੱਤਾ। ਕੀ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਨਕਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਦਲੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹ 28 ਸਤੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆ। ਫਿਰ ਸਬੰਧਤ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1965 ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਮਿਤੀ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100705 ਅਤੇ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣਾ। 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1965 ਦੇ ਦੋ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ ਪੀ ਵਰਮਾ, ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਐਲ ਚੋਪੜਾ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100705 ਦੁਆਰਾ ਨਕਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਮਦਦ। ਪਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ (ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704) ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਰਾਏ 3 ਨਵੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 11 ਨਵੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।

ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100705) ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਅਸਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਰਾਏ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਸਲ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਮਾਹਿਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100705) ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਪੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ। ਦੂਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ (ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704) ਤੋਂ। ਇਮਤਿਹਾਨ 'ਫਰਵਰੀ, 1965 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ 28 ਸਤੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਸੁਭਾਅ ਨੇ ਮੁੱਖ ਬਣਾਇਆ, ਜੋ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਤੋਂ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇੰਦੂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹੈੱਡ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ

ਰਾਇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਾਲੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਣ ਲਈ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰ ਹੋਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਇਹ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਸੈਂਦੇ ਦੇ ਇਸ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉੱਤੇ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਬੇਲੋੜਾ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1965 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਰਾਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋ ਹੋਰ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂਚ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਟਾਈਪ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 1, ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 7, ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 6, ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100705) ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 1, ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 7 ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨਾ 3 'ਤੇ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100705) ਨੇ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 100704 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਨਕਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਥਿਰ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਗੁਮਨਾਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ: -

“ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੀਨਾਨਗਰ ਕੇਂਦਰ ਪੂਰੀ-ਵਿਕਰੀ ਨਕਲ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਨੰਗਾ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਈਰਖਾ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕਸਬੇ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਡਿਪਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨੰਬਰ 1957/ਯੂਐਮਸੀ ਮਿਤੀ 3 ਮਾਰਚ, 1965 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਵੀ (ਗਲਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ) ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਰੋਲ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਿਠਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ/ਚੈਕਰ (ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ) ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਮਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।"

ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਨੋਟ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ 24 ਫਰਵਰੀ, 1965 ਅਤੇ 1 ਮਾਰਚ, 1965 ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਾਹਿਰ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਬਣਾਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ 'ਤੇ ਛੱਡਣਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ, ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਗਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਐਲ. ਚੌਪੜਾ ਦੀ ਰਾਏ ਇਸ ਤਿਆਗ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੋਣੀ ਸੀ ਜੇਕਰ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰੋ. ਈਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਕੇ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਵੀ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ, ਅਰਥ-ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਦਬਦਬਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵਰਗੀ ਅਰਥ-ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਆਂਇਕ ਨਜ਼ਰ ਦੀ ਸੁਚੇਤਤਾ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀਗਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਵਿੱਤਰ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਰਪੱਖ-ਖੇਡ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਐਸ.ਪੀ. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਵੀ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਉਸਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ 1966 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. 379 ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹੁਣ 1965 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. 1466 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਅਗਸਤ, 1964 ਵਿੱਚ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ (ਇਲੈਕਟਿਵ) ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਗੁੜਗਾਉਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। 12 ਅਗਸਤ 1964 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪੇਪਰ 'ਬੀ' ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਪੇਪਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਹੈ।

ਸੈਂਟਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ੇਬਾਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ, ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਮਿਲਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 13 ਨਵੰਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ 13 ਨਵੰਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਲਜ਼ਾਮ ਭਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਿਖਾਏ ਗਏ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ R 4 ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਤੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

12 ਨਵੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਨਰੂਲਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਜੇ. ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਮਤੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰ 'ਤੇ "ਗੁਪਤ" ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਜਾਂ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ। 'ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਬਿਆਨ' ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਦਫ਼ਤਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ: -

"ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 13 ਨਵੰਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਇਸ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਦੇਖੋ ਪੰਨਾ 15 ਅਤੇ 16)। ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪਰਚੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਇੱਕ ਟਿਊਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਕਲ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਦੀ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕ (ਪੰਨਾ 11 'ਤੇ) ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੰਨਾ 10 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਪਰਚੀ ਤੋਂ ਉਸੇ ਦੇ ਪੰਨਾ 1 ਅਤੇ 2 'ਤੇ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ 'ਨਕਲ' ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

ਪੀ.ਯੂ. ਦੇ ਪੰਨਾ 89 'ਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 12 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਗਸਤ, 1964 ਤੋਂ ਮਾਰਚ, 1966 (ਚਾਰ ਸੈਸ਼ਨ)। ਕੈਲ. 1962 (ਭਾਗ 1)।

(Sd.)। . . . ,

ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ)।

ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ

ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ

ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਰਜ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਦਾਗੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ, ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਪੇਪਰ ਤੋਂ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਸ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਮੈਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਅਣਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਚੌ. ਰੂਪ ਚੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਗਸਤ, 1966 ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵਾਂਗਾ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਦੀਨਾਨਗਰ ਸਥਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਸਟਾਫ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਕਾਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਭਰਤ ਇੰਦੂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਅਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ

ਜਾਇਜ਼ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਥਾਰਟੀ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਰਵੱਈਆ ਵਿਦਿਅਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮਿਆਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। 1947 ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 1950 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਣਰਾਜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮੌਕੇ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਬਰਾਬਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਸ਼ੀਟ ਐਂਕਰ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਮਰਪਣ ਜਾਂ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ - ਇਹ ਘੱਟ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਇੱਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਅਟੁੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਜੋ ਸੱਚਾਈ, ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸਹਿ-ਹੋਂਦ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੇਵਲ ਸਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਜਮਹੂਰੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਆਮ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਰ ਸੰਭਵ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰਨ ਲਈ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਤਾਕੀਦ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਬੇਲੋੜੀ ਉਰਜਾ, ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨਾ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ। ਸਥਿਤੀ ਬੇਹੱਦ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ - ਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ - ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਜਮਹੂਰੀ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਢਾਲਣ ਲਈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾ ਕੇ ਸਹੀ

ਜਮਹੂਰੀ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਸਿਰਫ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਮੁੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਥਾਰਟੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਨਿਯਮ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਚਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਗਤ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਲਈ ਚੰਗੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸਫੋਟਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

Jatinder Singh, Translator

ਡਿਸਕਲੇਮਰ (ਬੇਦਾਅਵਾ):—ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।